

ارزیابی جاذبه‌ها و ظرفیت‌های گردشگری شهری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری کرمانشاه از منظر برد توریستی

محمد صالح احمدی - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
محمد تقی رهنمایی - دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران
اسماعیل علی اکبری - دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۸/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۲۶

چکیده

وجود جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در استان کرمانشاه، عدم توجه نظام برنامه‌ریزی شهری استان منجر به ضعف جایگاه گردشگری در طرح‌های مختلف توسعه شهری شده است. تحقیق حاضر با هدف تعیین میزان توجه به وضعیت موجود جاذبه‌های گردشگری شهری، در پاسخ به سوال، جاذبه‌ها و ظرفیت‌های توجیه‌کننده جایگاه گردشگری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه از منظر برد توریستی کدامند؟ می‌باشد. روش تحقیق حاضر کیفی و شیوه "نظریه مبنایی" و نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) است. در مرحله اول از طریق مصاحبه به شناسایی جاذبه‌ها و تعیین برد آن‌ها و در نهایت با تشکیل ماتریس پورتفولیوی جاذبه‌های گردشگری مستخرج از طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه راهکارها و استراتژی‌های لازم در خصوص این جاذبه‌ها مشخص گردید. نتایج تحقیق حاکی از آن است که، در طبقه‌بندی مفهومی جاذبه‌ها در طرح‌های توسعه شهری استان مفهوم تاریخی و فرهنگی با ۱۰ مورد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص دادند. مفهوم طبیعی و اکوتوریسم با ۷ مورد در رده دوم فراوانی قرار گرفت. مفهوم معماری، کالبدی، مذهبی اقتصادی با ۳ مورد در یک طبقه و مفهوم تأسیساتی با ۲ مورد و مفهوم درمانی با یک مورد در پایین‌ترین درجه فراوانی قرار گرفتند. در ادامه برد جاذبه‌های گردشگری بر اساس برد محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی، نتایج نشان داد که نیمی از این جاذبه‌ها قابلیت توسعه بیشتر و پذیرش گردشگر در سطوح بالاتر را دارند. که بر اساس ماتریس پورتفولیوی جاذبه‌های گردشگری سه راهکار، توسعه تجربیات و تقویت اقدامات بازاریابی در کنار استراتژی‌های سرمایه‌گذاری و رشد؛ برای جاذبه‌ای خانه شماره ۴ و سرمایه‌گذاری در محصول (جاذبه‌ها) و بازار؛ برای خانه شماره ۳ و رهاسازی و عقب‌نشینی در طرح‌های توسعه شهری برای جاذبه‌هایی که در خانه شماره ۱ قرار دارند، پیشنهاد داده شد.

واژه‌های کلیدی: گردشگری شهری، ظرفیت برد جاذبه‌ها، طرح‌های توسعه شهری، استان کرمانشاه

نحوه استناد به مقاله:

احمدی، محمد صالح؛ رهنمایی، محمد تقی و علی اکبری، اسماعیل. (۱۳۹۹). ارزیابی جاذبه‌ها و ظرفیت‌های گردشگری شهری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری کرمانشاه از منظر برد توریستی. مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۵(۴)، ۱۰۶۹-۱۰۸۴.

http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_672816.html

مقدمه

گردشگری، بیش از چند دهه گذشته، تبدیل به یک صنعت مهم شده است و تاثیر اقتصادی آن، از جمله اثرات مستقیم، غیرمستقیم و القا شده، بسیار زیاد است (Van Truong & Shimizu, 2017: 3097). گذران اوقات فراغت و گردشگری یکی از کارکردهای اصلی شهرهاست. فضای گردشگری شهری فضایی است که منابع گردشگری در آن وجود دارد و الگوی رفتاری گردشگران تابع این منابع است از جمله: جاذبه‌ها، محل اقامت، امکانات و خدمات (Safarabadi et al, 2015: 96). جاذبه‌های گردشگری مجموعه‌ای از جذابیت‌های طبیعی، فرهنگی، اجتماعی، یادمانی تاریخی و اقتصادی هستند که انگیزه‌ی لازم برای سفر گردشگری را در میان علاقمندان تحریک کرده و آنان را برای سفر به آن مقصد مجاب می‌کند (Rahnamaii, 2015: 133) که باعث ایجاد رضایت خاطر بازدیدکنندگان می‌گردد و در واقع پاداش سفر آن‌ها تلقی می‌شود.

شهرها با ارائه کالا و خدمات متنوع دامنه وسیعی از فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را فراهم می‌آورند، شهرها همچنین با ارائه فعالیت‌های خدماتی مانند امکانات پذیرایی و فراغتی، زمینه توسعه گردشگری را گسترش می‌دهند (تیموتی، ۲۰۰۵؛^۱ شاو و ویلیامز (۱۹۹۴)^۲ نیز تأکید دارند، نواحی شهری با تمرکز بالایی از امکانات و جاذبه‌ها، نیازمندی‌های بازدیدکنندگان و ساکنان خود را فراهم می‌سازند. نواحی شهری در حال حاضر تبدیل به یک نیاز اولیه گردشگری و کسب و کار شده که به سرعت در حال افزایش است، بنابراین، به یک استراتژی مناسب نیاز دارد که بتواند پتانسیل گردشگری هر منطقه را مدیریت کند. از این دیدگاه، مقصد باید منحصر به فرد و متفاوت باشد تا تصمیم نهایی انتخاب شود (Andriani, 2017: 155). لذا هرگونه برنامه‌ریزی برای توسعه گردشگری باید به توانمندی شهرها در ارائه خدمات مستقیم و غیرمستقیم توجه داشته باشند (Lotfi, 2007: 160). این وابستگی و روابط مکمل، تقاضا را برای سفر به شهرها از دهه‌های گذشته تاکنون به‌طور روزافزونی افزایش داده است. درحالی‌که تعداد زیادی از مسافرت‌ها، شغلی یا با اهداف معمولی است، اما بقیه انواع مسافرت‌های دیگر که در اوقات فراغت صورت می‌گیرد باهدف آشنایی با دیگر فرهنگ‌ها به‌منظور توسعه علائق ویژه و برای تفریح و سرگرمی انجام می‌شود.

ابزار و راه‌حل منطقی و عملی بسیاری از کشورها برای فائق آمدن بر مسائل و مشکلات شهرها و نواحی شهری و بهبود شرایط زیستی و کالبدی آن‌ها، انجام مطالعات شهری و تهیه و اجرای طرح‌های توسعه شهری است (AliAkbari et al, 2013: 98). شهر به‌عنوان واقعیتی جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و جامعه‌شناختی در هر دوره از رشد و تحول خود از هر کدام از این عوامل تأثیر پذیرفته و بر هر کدام از آن‌ها تأثیر گذاشته است. پیچیدگی هر کدام از این عوامل خود موجب پیچیدگی شهر به‌عنوان تبلور فضایی آن‌ها بوده است (Pourahmad et al, 2006: 167). تجزیه و تحلیل رشد شهری با استفاده از داده‌های فضایی و ویژگی‌های گذشته و حال، به‌عنوان یکی از الزامات اساسی مطالعات جغرافیایی شهر، برنامه‌ریزی آینده و همچنین ایجاد سیاست‌های سیاسی برای توسعه شهری است (Dadras et al, 2015: 34). طرح‌های توسعه و عمران شهری (طرح جامع و تفصیلی) از مهم‌ترین اسناد برنامه‌ریزی در شهرسازی معاصر بشمار می‌روند، بسیاری از تغییرات و تحولات شهرها در چارچوب این طرح‌ها صورت می‌گیرند. به‌رغم آنکه تغییرات مبانی نظری تهیه طرح‌های شهری در ایران عمدتاً تغییرات محتوایی نبوده است، در بیشتر کشورهای توسعه یافته، روند تهیه طرح‌ها و مبانی نظری آن، به‌ویژه از اواخر دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰، دستخوش تغییرات بنیادی شده است. نظریه‌پردازان، شهر و منطقه را به‌عنوان یک سیستم باز مورد توجه و نگرش قرار می‌دهند که تداوم حیات آن منوط به تعدیل خود در مقابل تغییرات محیط خارجی و داخلی است (Minuchin, 2013: 238) که سرمنشأ نظری آن از جریان‌های توسعه شهری در سطح جهانی سرچشمه می‌گیرد. جریان توسعه شهرنشینی در ایران نسبت به جوامع صنعتی با یک دهه تأخیر رخ داد، هرچند فرایند و حتی خصوصیات شهرنشینی در کشورهای توسعه‌نیافته به‌کلی با کشورهای صنعتی متفاوت است و در واقع یک جریان برون‌زا تلقی می‌شود، اما در اصل حاصل کار دارای تفاوت ماهوی نیست (Zangi Abadi et al, 2015: 42). طرح‌های توسعه شهری، یک نقاشی رنگی نیستند، بلکه توزیع‌کننده توسعه هستند و این توسعه باید در تمام جوانب خود و نه فقط همسو با گرایش بازار محقق شود. روال درست تعریف فضاها، برقراری رابطه همه‌جانبه بین مصرف فضا و تولید آن است (Koolabadi, 2015: 94). با این‌وجود، طرح‌های شهری در ایران هیچ‌کدام مولود دانش فنی و تجربه عملی جامعه حرفه‌ای شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری

ایران نیست و برداشتی از الگوها و تجربیات کشورهای دیگر است که در بعضی از آن‌ها کوشش شده تا به آن‌ها رنگ و بوی بومی داده شود بسیاری از انواع این طرح‌های شهری که در ایران تهیه می‌شود در کشورهای مبدأ منسوخ شده است (Rahnamai & Shahhosaini, 2006: 82). یکی از مقوله‌هایی که در این طرح‌ها، درخور و شایسته به آن پرداخته نشده است، بحث گردشگری است. در طرح‌های توسعه شهری، شهر را به‌عنوان مرکز جمعیت، تجارت، حمل‌ونقل و ... دیده‌اند، اما شهر به‌عنوان یک مرکز گردشگر پذیر دیده نشده است. اوقات فراغت و گردشگری از ابتدای زندگی انسانی جزو بودجه زمانی وی بوده است ولی درکی که امروز از اوقات فراغت و گردشگری وجود دارد، برداشت و تعبیر تازه‌ای است (Rahnamai, 2015: 37-38).

توریسم شهری ترکیب پیچیده‌ای از فعالیت‌های مختلف است که از بهم پیوستن محیط ویژه و قادر ساختن شهر در جذب بازدید کنندگان است. سبک زندگی اکسپرسیونیستی در همپوشی با شهرنشینی گستره عجیبی پیدا می‌کند و میل به گذران اوقات فراغت در شهرها افزونی می‌گیرد. از این‌رو شهرنشینی امر گردشگری را تسهیل کرده است، گونه‌ای که فشردگی فضا- زمان در بستر سازی پسامدرن، درصد بالایی از گردشگری را شکل داده است (Papoli Yazdi & Saghaei, 2006: 188). گردشگری شهری، کنش متقابل گردشگران میزبان و تولید فضای گردشگری برای سفر به مناطق شهری با انگیزه‌های متفاوت و بازدید از جاذبه‌ها و استفاده از تسهیلات و خدمات مربوط به گردشگری است که آثار متفاوتی را در فضای شهری بر جای می‌نهد.

اگرچه طرح‌های توسعه شهری، به‌ویژه طرح‌های توسعه و عمران شهری با صرف هزینه و وقت زیادی تهیه و تأثیرات خوب و قابل توجهی در منطقه‌بندی کاربری‌ها و رعایت ضوابط و مقررات ساختمانی داشته‌اند، لکن به دلایلی، امکان تحقق بخشیدن به همه اهداف مورد نظر، فراهم نشده است (Center for Planning Studies of the Country, 2003: 37). به عبارت صریح‌تر، مکانیسم توسعه شهری در تناقض با طرح جامع شهری سنتی است، چرا که این طرح‌ها، از انطباق با تحولات و تصحیح فرایندها عاجز می‌باشند (Qian, 2013: 77-8). با توجه به نبود یک رویکرد جامع و مدیریت یکپارچه در سیاست‌های کلان توسعه گردشگری در کشور می‌توان گفت که هنوز جایگاه گردشگری شهری در نظام برنامه‌ریزی و طرح‌های توسعه شهری به‌درستی تعریف و تبیین نشده است. در واقع یکی از اشکالات اساسی در تحقیقات مربوط به گردشگری شهری، ضعفی است که در روش‌شناسی مطالعات این موضوع به چشم می‌خورد (Seifolddini et al, 2014: 32). لذا طرح‌های توسعه شهری در ایران کارکرد مناسب و مورد انتظار برنامه ریزان، مدیران شهری و مردم نبوده است و غالباً درصد بسیار کمی از پیشنهادهای کاربری اراضی آن‌ها تحقق می‌یابد. در حالی که در بسیاری از کشورهای توسعه یافته تغییرات اساسی در میانی طرح‌های شهری صورت گرفته و جهت‌گیری کلی آن‌ها به سمت مردمی شدن بیشتر و انطباق با درخواست‌های جامعه مدنی بوده است (McFarlane, 2011: 24). وجود جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در استان کرمانشاه، عدم توجه نظام برنامه‌ریزی شهری استان منجر به ضعف جایگاه گردشگری در طرح‌های مختلف توسعه شهری شده است.

افزایش اهمیت سفر و صنعت گردشگری تغییرات اجتماعی و اقتصادی بسیاری را در بیشتر کشورهای توسعه یافته ایجاد کرده است و به یک گزینه ظاهراً غیرقابل‌اجتناب برای رشد اقتصادی کشورهای کمتر توسعه یافته تبدیل شده است (Benedetto et al, 2016: 39). این صنعت امروزه چنان وسعت و غنائی به خود گرفته است که در پاره‌ای از موارد، درآمدهای حاصل از آن آشکارا از عمده‌ترین شاخه‌های درآمد سنتی فراتر می‌رود (Derruau, 1991: 71). بر اساس مجموعه‌ای از داده‌ها و اطلاعات سفر و گردشگری درآمد بیش از ۱۸۰ کشور جهان ۷۵۸۰۹ میلیارد دلار بوده است، که معادل ۹/۸ درصد کل جهانی تولید ناخالص داخلی (GDP) و بیش از ۲۷۶ میلیون شغل را به خود اختصاص داده است که برابر با ۹/۴ درصد کل اشتغال جهانی است. پیش‌بینی می‌شود سهم اقتصادی گردشگری در سال‌های آتی ۱۰/۵ درصد از تولید ناخالص داخلی است. پیش‌بینی می‌شود که از قبل فعالیت‌های گردشگری تا سال ۲۰۲۵، بیش از ۳۵۶ میلیون شغل اضافه شود که (۱۰/۷ درصد کل اشتغال جهانی) است (Van Truong & Shimizu, 2017: 3098). با عنایت به اینکه امروزه گردشگری به‌عنوان یکی از صنایع پیشرو به‌عنوان بزرگ‌ترین درآمد به بسیاری از این کشورها کمک می‌کند (Ginting, 2016: 193) و با توجه به اینکه قرن بیست و یکم، قرن شهرنشینی گسترده و سریع در کشورهای در حال توسعه است (Sharma & Newman, 2017: 92) و به‌گونه‌ای شهر با گردشگری پیوند تنگاتنگی پیدا کرده است توجه درخور به گردشگری در طرح‌های توسعه شهری از ملزومات امروز است. با عنایت به توانایی صنعت گردشگری در رشد اقتصادی و تأثیر گردشگری در رفع بیکاری، وجود آمار بالای بیکاری استان (۱۷/۶ درصد در سال ۱۳۹۴)، که ۶/۶ درصد بالاتر از میانگین کشور است. مهم‌ترین دلیل بر ادعای عدم توجه درخور به موضوع گردشگری است. در این راستا طرح‌های شهری باید بتوانند ظرفیت‌های گردشگری شهری را از قوه به فعل درآورده و میان توسعه شهری و گردشگری پیوند ایجاد نمود. بنابراین توجه به این فعالیت که ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را در یک جامعه تحت تأثیر قرار

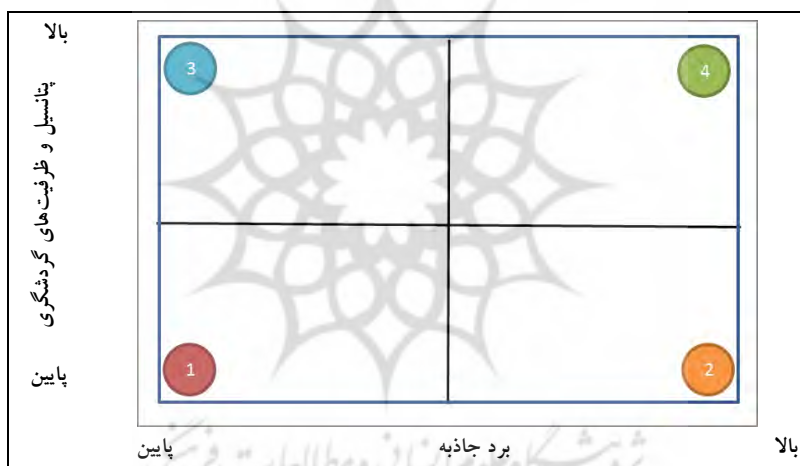
می‌دهد حائز اهمیت است. ایران علیرغم این که از جاذبه‌های فراوان طبیعی، تاریخی و فرهنگی برای جذب گردشگران خارجی برخوردار است، نتوانسته جایگاه مناسبی در عرصه گردشگری و استفاده از فواید این صنعت به خود اختصاص دهد. بنابراین، لازم است به منظور توسعه این بخش، مدیریت و برنامه‌ریزی صحیحی در این زمینه صورت گیرد. در این ارتباط استان کرمانشاه نیز از قاعده مذکور مستثنی نبوده و مقوله گردشگری در نظام برنامه‌ریزی شهری و طرح‌های توسعه شهری (طرح جامع و تفصیلی) از نمود فضایی عینی قابل توجهی برخوردار نمی‌باشد. ضرورت پرداختن به این مسئله، باعث مهم جلوه نمودن گردشگری در نظام برنامه‌ریزی شهری، به دلیل ظرفیت‌های موجود، در راستای بهره‌گیری هرچه بهتر از این سرمایه ارزشمند در اقتصاد شهرهای استان گردیده است. با توجه به مطالب ذکر شده پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به سوال، جاذبه‌ها و ظرفیت‌های توجیه کننده گردشگری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری کرمانشاه، کدامند؟ به ارزیابی جاذبه‌ها و ظرفیت‌های گردشگری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری کرمانشاه از منظر برد توریستی پرداخته است.

صرافی و همکاران در مقاله‌ای با عنوان "جایگاه برنامه ریزی در فرایند برنامه‌ریزی شهری ایران" کوشیده‌اند با نگاهی انتقادی، فرایند برنامه‌ریزی و جایگاه برنامه‌ریزان علم‌گرا و فن‌گرای کنونی کشور را بررسی و ضرورت تغییر روش برنامه‌ریزی، به روش‌های اجتماع محور و سیاست محور را یادآوری کنند و برنامه ریزان را به بازتعریف جایگاه خود در برنامه‌ریزی دعوت نماید (Sarafi et al, 2014). حجت و همکاران در پژوهشی در ارزشگذاری اقتصادی جاذبه‌های گردشگری آبشارهای باستانی شوشتر جهت اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت افراد برای بازدید از این آبشارها به نتایج جالبی از این منظر دست یافت که با وجود اینکه بودجه چشمگیری در جهت حفاظت از این آبشارها صرف نمی‌شود ارزش زیادی برابر با تمایل به پرداخت نهایی برابر با ۳۲۰۵۷۰ ریال و منافع اجتماعی سالانه برابر ۱۳۳۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۴ محاسبه شده، بدست آورد (Hojjat et al, 2018). توجه به رویکردهای آمیشی در توسعه منطقه‌ای و غفلت از سهم گردشگری نظری در پژوهشی با موضوع آسیب شناسی مبانی نظری برنامه‌ریزی و نظام برنامه‌ریزی طرح‌های شهری و روستایی با رویکرد آمایش گردشگری (استان‌های ایلام، کرمانشاه و لرستان)، به شناسایی مشکلات موجود در مبانی نظری برنامه‌ریزی و نظام برنامه‌ریزی طرح‌های شهری و روستایی در بخش‌های مختلف به ویژه در بخش گردشگری پرداخته است. به دلیل حاکم بودن تفکر سرمایه‌داری، غالب بودن برنامه‌ریزی اکتشافی بر فرایند برنامه‌ریزی و همچنین اتمام عمر طرح‌های که به روش پوزیتویستی تهیه می‌شوند و آنچه در این تحقیق به عنوان علل ناکامی این طرح‌ها بدست آمد نشان می‌دهد این طرح‌ها در این محدوده پژوهش دارای اشکالات شکلی و محتوایی فراوان بوده و قادر به ایجاد سکونتگاه شهری و روستایی ایده‌آل و زیبا نخواهد بود از نتایج تحقیق است (Nazarin, 2012). حیدری و همکاران، در مقاله‌ای با موضوع، ارزیابی قابلیت‌های گردشگری شهر زنجان و راهبرهای تقویت جذب گردشگر که از روش توصیفی و تحلیلی استفاده شده است به شناسایی و ارزیابی قابلیت‌های گردشگری شهر زنجان پرداخته و نتایج حاکی از آن است که، استراتژی‌های تدافعی (باکسب امتیاز ۰/۳۶۷) دارای مزیت نسبی در مقایسه با سایر استراتژی‌های چهارگانه می‌باشد. لذا استراتژی‌های توسعه گردشگری و جذب توریسم این شهر باید به گونه‌ای تدوین شود که نسبت به رفع نقاط ضعف، برطرف ساختن تهدیدهای فراروی منطقه اهتمام ورزیده و و با رویکرد برنامه‌ریزی جامع و راهبردی، اقدامات و راهکارهای شایسته‌ای را در راستای بهینه‌سازی وضع موجود و ساماندهی صنعت گردشگری در شهر بینجاند (Heidari et al, 2013).

روش پژوهش

روش تحقیق حاضر کیفی و روش نمونه‌گیری آن هدفمند (گلوله برفی) است. نمونه‌گیری هدفمند که به آن نمونه‌گیری غیر احتمالی، هدف‌دار یا کیفی نیز می‌گویند به معنای انتخاب هدف‌دار واحدهای پژوهش برای کسب دانش یا اطلاعات است (Ranjbar et al, 2012: 240). مشارکت کنندگان در تحقیق حاضر شامل اساتید دانشگاه و جامعه حرفه‌ای مرتبط با طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه می‌باشد. پس از شناسایی افراد اولیه و انجام مصاحبه و فیش‌برداری و ضبط مصاحبه، فرد مصاحبه‌شونده نفر بعدی را معرفی نموده و روند پژوهش تا مرحله اشباع و کمال نظری در مورد سوال مطرح‌شده پیش رفت. تعداد نمونه‌ها در مراحل مختلف تا مرحله اشباع به ۳۰ نفر رسید. روش نظریه‌مبنایی نظام‌مندترین و کاربردی‌ترین روش در مطالعات کیفی است. گستره کاربردهای این روش در حوزه مدیریت در دهه‌های اخیر شکل گرفته و توسعه یافته است (Locke, 2000)؛ (Goulding, 2005). کاربرد این روش در مطالعات مدیریت و از جمله مسائل مربوط به اداره شهر سبب توسعه گفتمان روش

شناسی کیفی در علم مدیریت شده است (Kazemian & Azadi, 2011: 56). در تحقیق حاضر، هدف از تئوری مبنایی استفاده از روش تحقیقی نیست که به معرفی یک نظریه منجر شود، بلکه یک روش تحلیل داده است که به دسته‌بندی و کدگذاری جاذبه‌ها و ظرفیت‌های توجیه‌کننده جایگاه گردشگری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری می‌پردازد. در مرحله کدگذاری باز، جاذبه‌ها و ظرفیت‌های طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه استخراج و مفاهیم مشابه با یک کد مشترک در قالب ۴۲ مفهوم کد بندی شد. مفهوم دادن به داده‌ها اولین قدم در تجزیه و تحلیل به شمار می‌رود. به این منظور داده‌ها به دقت مطالعه و بررسی شده و داده‌های مشابهی که بار معنایی یکسانی داشتند تحت کدهای مشترکی، کد گذاری شدند و سپس در کدگذاری انتخابی دوباره ویژگی‌ها و ترکیب طبقات و همچنین رابطه‌ی بین طبقه‌ها بررسی و از صحت تحلیل اطمینان حاصل شد. در پایان جاذبه‌ها و ظرفیت‌های توجیه‌کننده جایگاه گردشگری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه مستخرج شد. در ادامه برد جاذبه‌های گردشگری بر اساس برد محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی تعیین گردید. سپس ظرفیت و پتانسیل‌های توسعه جاذبه‌های گردشگری مستخرج از طرح‌های توسعه شهری استان مورد ارزیابی قرار گرفت. در ادامه برد و ظرفیت‌های گردشگری جاذبه‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه بر یکدیگر انطباق یافته و در نهایت با تشکیل ماتریس پورتفولیوی جاذبه‌های گردشگری مستخرج از طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه راهکارها و استراتژی‌های لازم در خصوص این جاذبه‌ها مشخص گردید. مدل‌های پورتفولیوی محصول (سید محصول)^۱ بر اساس تجزیه و تحلیل و بخش‌بندی محصول می‌تواند دستورالعمل‌هایی را در زمینه محصول (جاذبه‌ها) ارائه دهد که نشان می‌دهد در کدام جاذبه باید سرمایه‌گذاری شود، کدام توسعه جاذبه باید تعدیل گردد و غیره (W.T.O, 2011: 164).

شکل ۱. پورتفولیوی برد و ظرفیت‌های گردشگری جاذبه‌های گردشگری

قلمرو جغرافیایی پژوهش

استان کرمانشاه در میانه ضلع غربی کشور بین ۴۵ درجه و ۲۵ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۶ دقیقه طول شرقی و ۳۳ درجه و ۴ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی نسبت به نصف النهار گرینویچ قرار دارد. این استان از سمت شمال به استان کردستان، از شرق به استان‌های همدان و لرستان، از جنوب به استان ایلام و از غرب به کشور عراق محدود شده و با این کشور ۳۳۰ کیلومتر مرز مشترک دارد. وجود جاذبه‌های بی نظیر از جمله، چهار هزار اثر تاریخی، که از این تعداد ۱۹۰۰ مورد آن به ثبت رسیده است، کتیبه بیستون که از بزرگترین و بی نظیرترین کتیبه‌های سنگی در جهان، طاق بستان بعد از تخت جمشید یکی از وسیع‌ترین و با قدمت‌ترین آثار ایران و آثار دیگری مانند معبد آناهیتا، تاق گرا، بزرگترین غار عمودی آسیا یعنی غار پراو، غار قوری قلعه، ده‌ها سراب، طبیعت چهار فصل کرمانشاه، نزدیکی به کشور عراق و وجود ۱۳ رودخانه، ۷۷۰ چشمه و ۷۴ سراب و جاذبه طبیعی و تاریخی از منظر جاذبه‌های گردشگری دارای جایگاه در خور در ایران می‌باشد.

شکل ۲. نقشه گردشگری استان کرمانشاه

(Source: General Department of Tourism and Cultural Heritage of Kermanshah Province, 2018)

یافته‌ها و بحث

در راستای تبیین جایگاه گردشگری در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه، در این تحقیق با هدف تعیین میزان توجه به وضعیت موجود جاذبه‌های گردشگری شهری، به دنبال پاسخ به سوال جاذبه‌ها و ظرفیت‌های توجیه‌کننده جایگاه گردشگری در نظام مطالعاتی طرح‌های توسعه شهری موجود استان، ابتدا مصاحبه با متخصصین حرفه‌ای مطالعات شهری و اساتید دانشگاه صورت پذیرفت. یافته‌های تحقیق پس از پیاده کردن مصاحبه نیمه ساختارمند نشانگر آن است که در طرح‌های استان کرمانشاه ضمن اینکه همه مصاحبه‌شونده‌ها به عدم وجود سرفصلی برای گردشگری اشاره نمودند؛ بیش از ۴۲ مفهوم به‌عنوان جاذبه‌های گردشگری مستخرج که همه آن‌ها با یک کد دسته‌بندی شد (جدول ۲).

جدول ۱. مفاهیم جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه (کدگذاری باز)

کد	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها	کد	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها
A22	گور دخمه‌ها: گور دخمه روانسر، گور دخمه سان رستم کرمانشاه، گور دخمه‌های سه‌گانه	A1	مجموعه تاریخی بیستون
A23	میدان‌ها: میدان آزادی کرمانشاه	A2	طاق بستان
A24	تنوع ایل‌ها و اقوام: ایل کلهر، ایل زنگنه، ایل گوران، ایل سنجایی و ایل قلخانی	A3	معبد آناهیتا
A25	کاروانسرای شاه عباسی بیستون، کاروانسرای ایلخانی	A4	تکیه‌ها: تکیه معاون الملک، تکیه بیگلربیگی
A26	هنرهای سنتی: کلیم بافی، موج بافی، پرده بافی، جاجیم بافی، قالی بافی، نمدمالی، گیوه بافی	A5	مجموعه بازار قدیمی کرمانشاه
A27	سوغاتی: نان برنجی و نان خرمايي، کاک، روغن کرمانشاهی، سقز کردی و تخمه سنقری	A6	تنوع زبان
A28	غذاهای: دنده کباب، خورش خلال بادام کرمانشاهی، اش عباسلی، اش دوغ، اش ترخینه (دوینه)، سیب پلو، شامی کرمانشاهی	A7	تنوع پوشش‌های محلی
A29	مسجدها: عمادالدوله، شهبازخان، مسجدشافعی‌ها، امامزاده ابراهیم، امامزاده باقر بیستون کرمانشاه مسجد جامع پاوه، مسجدجلیلی	A8	سراب‌ها: سراب نیلوفر، سراب قنبر، سراب روانسر، سراب صحنه
A30	باغ گل کرمانشاه، باغ پرندگان کرمانشاه	A9	پوشش جنگلی شهرستان پاوه و منطقه اورامانات
A31	حمام‌ها: حمام شهپازخان	A10	تنوع مذهبی: شیعه، سنی، مسیحی، یهودی
A32	مناسبات کالبدی مردم با بافت	A11	غارها: غار قوری قلعه، غار پراو
A33	طاق گرا	A12	بازارچه مرزی جوانرود
A34	پاوه شهر هزار ماسوله کرمانشاه	A13	آلات موسیقی و مقام‌های قدیمی
A35	هتل‌ها	A14	رودخانه‌ها: قره سو، مرگ، رازاور
A36	بازارهای محلی و مراکز خرید	A15	بافت قدیم کرمانشاه
A37	موزه‌ها: موزه پوشاک، موزه خط و کتاب، موزه مردم‌شناسی بیگلربیگی موزه جانوری کرمانشاه	A16	اقلیم چهار فصل
A38	خیابان مدرس	A17	منزل قدیمی سوری
A39	مراکز پذیرایی	A18	جاذبه‌های درمانی پزشکی: بیمارستان و پزشکان متخصص
A40	بلوارهای تاریخی: بلوارطاق بستان و ...	A19	آداب و رسوم و فولکلور مناطق کردنشین
A41	گالری‌های هنری تئاترها و سینماها	A20	پارک‌ها و مناطق سبز و سطوح آبی
A42	محله فیض آباد	A21	تپه‌های تاریخی: تپه موسایی‌روانسر، تپه و شکارگاه خسروپرویز کرمانشاه تپه سراب شرف‌آباد

پس از اشیاع تئوریک در ادامه با دسته بندی و درک بهتر از مفاهیم مستخرج از مصاحبه ساختارمند، مقایسه‌های جاذبه‌ها صورت گرفته و جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود با کدهای مشترکی دسته‌بندی گردیدند (جدول ۳). در این حالت تفاوت در مفاهیم داده‌ها مشخص و برای دسته بندی در طبقات مهیا می‌گردد.

جدول ۲. مفاهیم جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه (کدگذاری محوری)

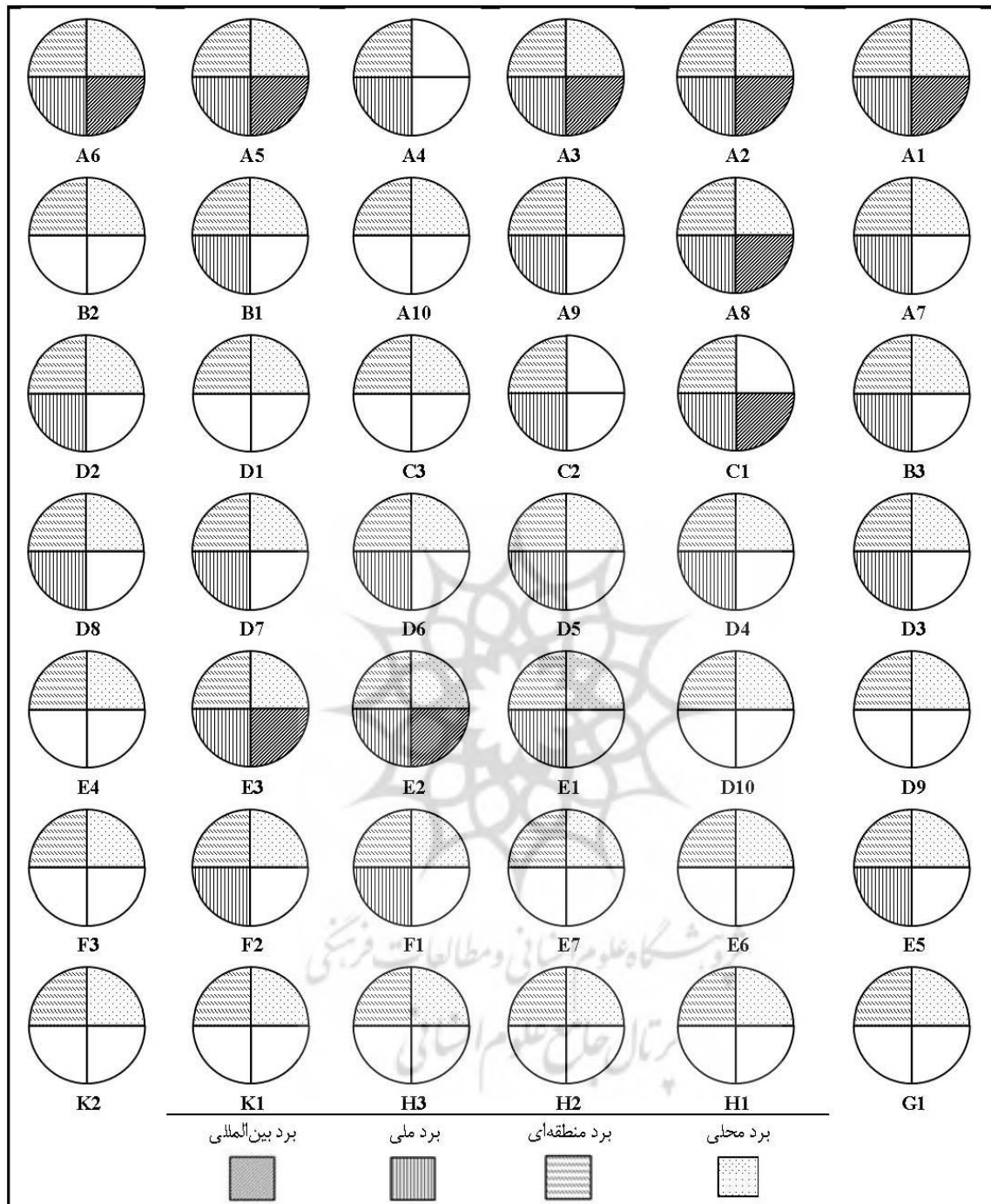
کد	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها	کد	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها
A6	گوردخمه‌ها: گوردخمه روانسر، گوردخمه‌سان رستم کرمانشاه، گوردخمه‌های سه گانه	A1	مجموعه تاریخی بیستون
F2	میدان‌ها: میدان آزادی کرمانشاه	A2	طاق بستان
D5	تنوع ایل‌ها و اقوام: ایل کلهر، ایل زنگنه، و ایل گوران، ایل سنجایی و ایل قلخانی	A3	معبد آناهیتا
A7	کاروانسرای شاه عباسی بیستون، کاروانسرای ایلخانی	B1	تکیه‌ها: تکیه معاون الملک، تکیه بیگلربیگی
D6	هنرهای سنتی: گلیم بافی، موج بافی، پرده بافی، جاجیم بافی، قالی بافی، نمدالی، گیوه بافی	C1	مجموعه بازار قدیمی کرمانشاه
D7	سوغاتی: نان برنجی و نان خرمايي، کاک، روغن کرمانشاهی، سقز کردی و تخمه سنقری	D1	تنوع زبان
D8	غذاها: دنده کباب، خورش خلال بادام کرمانشاهی، اش عباسعلی، اش دوغ، اش ترخینه (دوبینه)، سیب پلو، شامی کرمانشاهی	D2	تنوع پوشش‌های محلی
B3	مسجدها: عمادالدوله، شهبازخان، مسجد شافعی‌ها، امامزاده ابراهیم، امامزاده باقر بیستون کرمانشاه مسجد جامع پاره، مسجد جلیلی	E1	سراب‌ها: سراب نیلوفر، سراب قنبر، سراب روانسر، سراب صحنه
E7	باغ گل کرمانشاه، باغ پرندگان کرمانشاه	E2	پوشش جنگلی شهرستان پاره و منطقه اورامانات
A9	حمام‌ها: حمام شهبازخان	B2	تنوع مذهبی: شیعه، سنی، مسیحی، یهودی
H1	مناسبات کالبدی مردم با بافت	E3	غارها: غار قوری قلعه، غار پراو
A10	طاق گرا	C2	بازارچه مرزی جوانرود
F3	پاره شهر هزار ماسوله کرمانشاه	D3	آلات موسیقی و مقام‌های قدیمی
K1	هتل‌ها	E4	رودخانه‌ها: قره سو، مرگ، رازاور
C3	بازارهای محلی و مراکز خرید	F1	بافت قدیم کرمانشاه
D9	موزه‌ها: موزه پوشاک، موزه خط و کتاب، موزه مردم شناسی بیگلربیگی موزه جانوری کرمانشاه	E5	اقلیم چهار فصل
H2	خیابان مدرس	A4	منزل قدیمی سوری
K2	مراکز پذیرایی	G1	جاذبه‌های درمانی پزشکی: بیمارستان و پزشکان متخصص
H3	بلوارهای تاریخی: بلوار طاق بستان و ...	D4	آداب و رسوم و فولکلور مناطق کردنشین
D10	گالری‌های هنری تئاترها و سینماها	E6	پارک‌ها و مناطق سبز و سطوح آبی
A11	محله فیض آباد	A5	تپه‌های تاریخی: تپه موسایی روانسر، تپه و شکارگاه خسرو پرویز کرمانشاه تپه سراب شرف‌آباد

با استخراج اولویت جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها شناسایی شده در جدول کدگذاری انتخابی، جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها یادمانی تاریخی و ظرفیت‌ها و جاذبه‌های فرهنگی هر کدام با فراوانی ۱۰ به عنوان اولویت اول مشخص و ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریسم با ۷ فراوانی اولویت دوم قرار گرفت و ظرفیت‌ها جاذبه‌های درمانی با ۱ فراوانی به عنوان اولویت آخر مشخص گردید (جدول ۴).

جدول ۳. ماتریس اولویت بندی مفاهیم موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه (کدگذاری انتخابی)

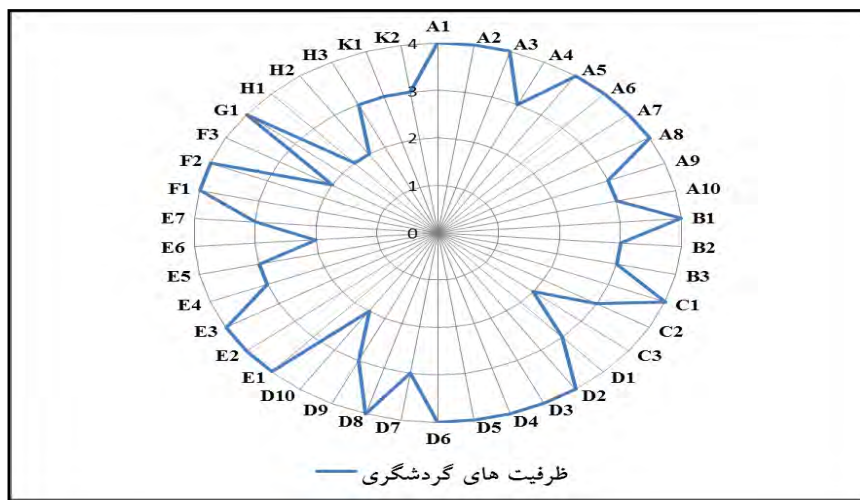
اولویت‌ها	کد	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها	اولویت‌ها	کد	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها
ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریسم	E1	سراب‌ها	جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها یادمانی تاریخی	A1	مجموعه تاریخی بیستون
	E2	پوشش جنگلی شهرستان پاوه و منطقه اورامانات		A2	طاق بستان
	E3	غارها		A3	معبد آناهیتا
	E4	رودخانه‌ها		A4	منزل قدیمی سوری
	E5	اقلیم چهار فصل		A5	تپه‌های تاریخی
	E6	پارک‌ها و مناطق سبز و سطوح آبی		A6	گوردخمه‌ها
	E7	باغ‌ها		A7	کاروانسراها
ظرفیت‌ها و جاذبه‌های معماری	F1	شهر پاوه	A8	طاق گرا	
	F2	بافت قدیم کرمانشاه	A9	حمام‌ها	
	F3	میدان‌ها	A10	محله فیض آباد	
ظرفیت‌ها و جاذبه‌های درمانی	G1	جاذبه‌های درمانی و پزشکی	B1	تکیه‌ها	
ظرفیت‌ها و جاذبه‌های کالبدی	H1	خیابان مدرس	B2	تنوع مذهبی	
	H2	مناسبات کالبدی مردم با بافت	B3	مسجدها	
	H3	بلوارهای تاریخی	C1	مجموعه بازار قدیمی کرمانشاه	
ظرفیت‌ها و جاذبه‌های تاسیساتی	K1	هتل‌ها	C2	بازارچه مرزی جوانرود	
	K2	مراکز پذیرایی	C3	بازارهای محلی و مراکز خرید	
		ظرفیت‌ها و جاذبه‌های فرهنگی	D1	تنوع زبان	
			D2	تنوع پوشش‌های محلی	
			D3	آلات موسیقی و مقام‌های قدیمی	
			D4	آداب و رسوم و فولکلور مناطق کردنشین	
			D5	تنوع ایل‌ها و اقوام	
			D6	هنرهای سنتی	
			D7	سوغاتی	
			D8	موزه‌ها	
			D9	غذاها	
			D10	گالری‌های هنری تئاترها و سینماها	

در طبقه‌بندی مفهومی جاذبه‌ها در طرح‌های توسعه شهری استان مفهوم تاریخی و فرهنگی با ۱۰ مورد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص دادند. مفهوم طبیعی و اکوتوریسم با ۷ مورد در رده دوم فراوانی قرار گرفت. مفهوم معماری، کالبدی، مذهبی اقتصادی با ۳ مورد در یک طبقه و مفهوم تاسیساتی با ۲ مورد و مفهوم درمانی با یک مورد در پایین‌ترین درجه فراوانی قرار گرفتند. در ادامه برد جاذبه‌های گردشگری بر اساس برد محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی تعیین گردید. بر اساس نتایج حاصل از این ارزیابی ۱۶ جاذبه دارای برد محلی و منطقه‌ای، ۱۷ جاذبه دارای برد ملی و ۹ جاذبه دارای برد بین‌المللی است (شکل ۳).

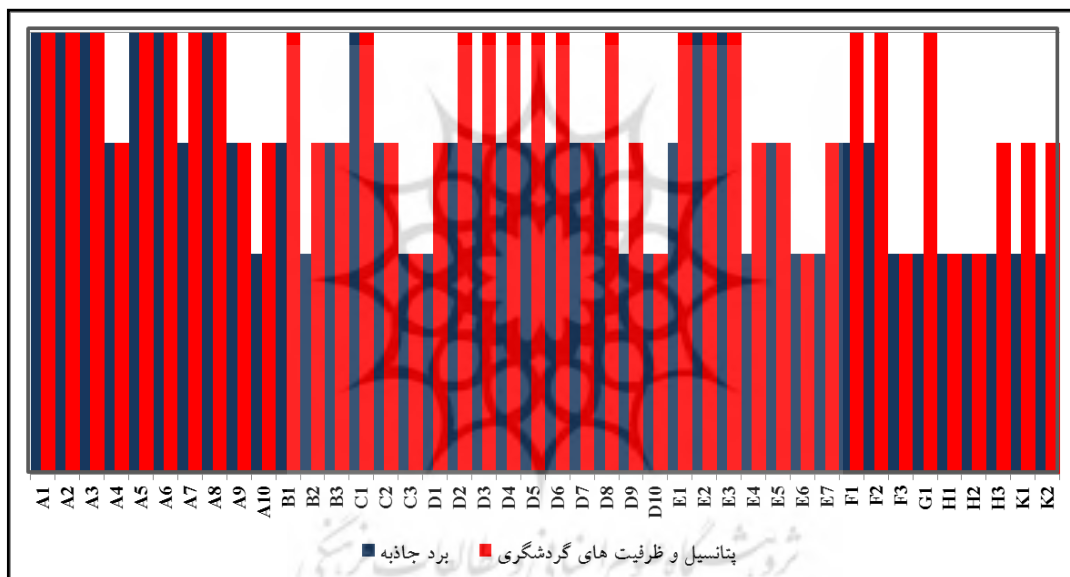

شکل ۳. برد جاذبه‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه

سپس ظرفیت و پتانسیل‌های توسعه جاذبه‌های گردشگری مستخرج از طرح‌های توسعه شهری استان مورد ارزیابی قرار گرفت (شکل ۴). نتایج نشان می‌دهد که نیمی از این جاذبه‌ها قابلیت توسعه بیشتر و پذیرش گردشگر در سطوح بالاتر را دارند (شکل ۵).

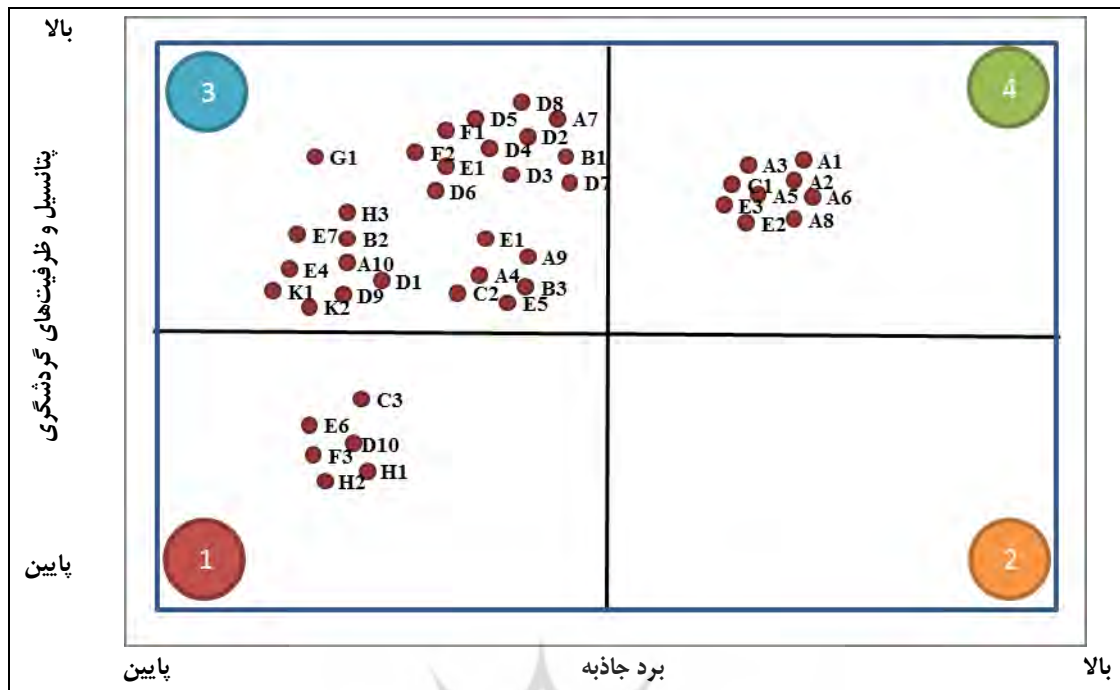

شکل ۴. ظرفیت‌های گردشگری جاذبه‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه

شکل ۵. انطباق برد و ظرفیت‌های گردشگری جاذبه‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه.

در نهایت بر اساس ماتریس پورتفولیوی جاذبه‌های گردشگری مشخص گردید که از ۴۲ جاذبه گردشگری ۹ جاذبه در خانه چهار، ۶ جاذبه در خانه یک و ۲۷ جاذبه در خانه ۳ قرار دارند. این در حالی است که هیچ‌یک از جاذبه‌ها در خانه شماره دو قرار نگرفته‌اند (شکل ۲). بر این اساس برای جاذبه‌هایی که در خانه ۴ قرار دارند (مجموعه تاریخی بیستون، طاق‌بستان، معبد آناهیتا، تپه‌های تاریخی، گوردخمه‌ها، طاق گرا، مجموعه بازار قدیمی کرمانشاه، پوشش جنگلی شهرستان پاوه و منطقه اورامانات و غارهای قوری قلعه و پراو) می‌بایست از راهکار توسعه تجربیات و تقویت اقدامات بازاریابی در کنار استراتژی‌های سرمایه‌گذاری و رشد؛ برای جاذبه‌هایی که در خانه ۳ قرار دارند (بافت قدیم کرمانشاه، منزل قدیمی سوری، کاروانسراها، حمام‌ها، محله فیض آباد، تکیه‌ها، سراب‌ها، رودخانه‌ها، باغ‌ها، بازارچه مرزی جوانرود، تنوع زبان، تنوع پوشش‌های محلی، آلات موسیقی و مقام‌های قدیمی، آداب و رسوم و فولکلور مناطق کردنشین، تنوع ایل‌ها و اقوام، هنرهای سنتی، موزه‌ها و ...) می‌بایست از راهکار سرمایه‌گذاری در محصول (جاذبه‌ها) و بازار؛ و برای جاذبه‌هایی که در خانه یک قرار دارند (بازارهای محلی و مراکز خرید، گالری‌های هنری تئاترها و سیناها، پارک‌ها و مناطق سبز و سطوح آبی، میدان‌ها، خیابان مدرس و مناسبات کالبدی مردم با بافت) می‌بایست از راهکار رهاسازی و عقب‌نشینی در طرح‌های توسعه شهری استفاده نمود.

شکل ۵. پورتفولیوی برد و ظرفیت‌های گردشگری جاذبه‌های موجود در طرح‌های توسعه شهری استان کرمانشاه

نتیجه‌گیری

جاذبه‌های گردشگری به عنوان هسته اصلی مقاصد گردشگری، نقش بسیار اساسی در برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری دارند. از این رو مطالعه و بررسی جاذبه‌های گردشگری از مبانی و اصول برنامه‌ریزی گردشگری محسوب می‌شود. لذا می‌تواند که تصویر جدیدی از طرح‌های توسعه شهری در راستای تقویت جایگاه گردشگری در آن‌ها ارائه شود. تحقیق حاضر در راستای هدف تعیین میزان توجه به وضعیت موجود جاذبه‌های و ظرفیت‌های گردشگری شهری در طرح‌های توسعه شهرهای استان کرمانشاه در جذب گردشگر بود. با مطالعه اسناد موجود مطالعات شهری و مصاحبه از استادان دانشگاه و جامعه‌ی حرفه‌ای مرتبط با طرح‌های توسعه‌ی شهری، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) کدگذاری باز، بیش از ۴۲ مفهوم به‌عنوان جاذبه‌های گردشگری مستخرج که همه آن‌ها با یک کد دسته‌بندی شد و سپس با کدگذاری محوری برای استخراج اولویت جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها شناسایی شده با اجرای روش ماتریس اولویت بندی و با مقایسه زوجی ۹ محور کلی از مفاهیم مستخرج و دسته بندی شد و در کدگذاری انتخابی جاذبه‌ها و ظرفیت‌ها یادمانی تاریخی و ظرفیت‌ها و جاذبه‌های فرهنگی هر کدام با فراوانی ۱۰ به عنوان اولویت اول مشخص و ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریسم با ۷ فراوانی اولویت دوم قرار گرفت و ظرفیت‌ها جاذبه‌های درمانی با ۱ فراوانی به عنوان اولویت آخر شناسایی گردید. در ادامه نتایج تحقیق، برد جاذبه‌های گردشگری بر اساس برد محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی تعیین گردید. بر اساس نتایج حاصل از این ارزیابی ۱۶ جاذبه دارای برد محلی و منطقه‌ای، ۱۷ جاذبه دارای برد ملی و ۹ جاذبه دارای برد بین‌المللی مشخص شد.

بر اساس ماتریس پورتفولیوی جاذبه‌های گردشگری، از ۴۲ جاذبه گردشگری، نتایج ارزیابی ظرفیت و پتانسیل‌های توسعه جاذبه‌های گردشگری مستخرج از طرح‌های توسعه شهری استان نشان داد که نیمی از این جاذبه‌ها قابلیت توسعه بیشتر و پذیرش گردشگر در سطوح بالاتر را دارند. بر این اساس برای جاذبه‌های خانه ۴ استفاده از تجربیات نمونه‌های موفق و توسعه تجربیات و گسترش و تقویت بازاریابی و همچنین استراتژی‌های سرمایه‌گذاری و رشد و برای جاذبه‌هایی که در خانه ۳ می‌بایست قرار دارند از راهکار سرمایه‌گذاری در محصول (جاذبه‌ها) و بازار و مخصوصا سرمایه‌گذاری بلند مدت که باعث سرعت رشد سرمایه و تقویت جاذبه‌ها خواهد شد. برای جاذبه‌های خانه یک می‌بایست از راهکار رهاسازی و عقب‌نشینی در طرح‌های توسعه شهری استفاده نمود. در قیاس با نمونه‌های کارکردی این نوع تحقیق به نوبه‌ی خود موضوع تازه‌ای را دنبال کرده است. مطالعات از این دست که

به بررسی جاذبه‌های گردشگری در طرح‌های توسعه‌ی شهری دیده نشده است اما پژوهش‌هایی در این راستا بیشتر در کشورهای پیشرفته با مبنای برنامه‌ریزی گردشگری اتفاق افتاده است. حسن پور (۱۳۸۱) در تحقیقی با موضوع نگاهی به جایگاه صنعت گردشگری در ساختار نظام اداری ایران و مقایسه آن با برخی از کشورهای پیشرو به نتایجی دست یافت که اغلب کشورهای موفق در حوزه گردشگری، ساختاری را برگزیده‌اند که از نقش اجرایی دولت عبور نموده و این نقش را به بخش‌های خصوصی و نیمه خصوصی واگذار نموده‌اند. در این سیستم دفاتر گردشگری در مناطق و مقاصد گردشگری نقش بارزی در اجرای برنامه‌های گردشگری دارند. ساندرا وال رینیوس در پژوهش خود با موضوع جاذبه‌های گردشگری و تعاملات استفاده از زمین مطالعات موردی از مناطق حفاظت شده در منطقه کوهستانی سوئد پی بردند که جاذبه‌های منحصر به فرد، امنیت، وجود زیرساخت‌های گردشگری و وسایل حمل و نقل گسترده، که همه آن‌ها دلیل وجود برنامه‌ریزی مدون برای جاذبه‌های گردشگری است یکی از عوامل رشد گردشگری می‌داند. مطالعات قبلی، اهمیت مناطق حفاظت شده برای گردشگری را مورد بررسی و بحث قرار داده است. با این حال، میزان مشخصه‌هایی که در واقع بر دیدگاه گردشگران تاثیر بگذارند، به طور تجربی بررسی نشده‌اند (Wall Reinius, 2006: 78). منتظر حجت و همکاران در مقاله‌ای با عنوان ارزش گذاری اقتصادی جاذبه‌های گردشگری آبشارهای باستانی شوشتر جهت اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت افراد برای بازدید از این آبشارها به نتایج جالبی از این منظر دست یافت که با وجود اینکه بودجه چشمگیری در جهت حفاظت از این آبشارها صرف نمی‌شود ارزش زیادی برابر با تمایل به پرداخت نهایی برابر با ۳۲۰۵۷۰ ریال و منافع اجتماعی سالانه برابر ۱۳۳۵ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۴ محاسبه شده است، بدست آورد. کرمانشاه مجموعه‌ای از فرصت‌های گردشگری است. این موضوع نه تنها در وجود جاذبه‌های تاریخی و جاذبه‌های طبیعی بلکه حتی در هنجارهای فرهنگی و آداب و رسوم نیز می‌تواند دید. با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد‌های زیر مطرح می‌باشد:

- اصلاح نظام برنامه‌ریزی شهری استان و گنجاندن سرفصلی بنام گردشگری در طرح‌ها توسعه شهری
- توجه ویژه به سرمایه گذاری بخش خصوصی و تقویت بازار گردشگری استان
- توسعه و توجه به جاذبه‌های پویای گردشگری
- بازخوانی جدید از جاذبه‌های گردشگری استان در طرح‌های توسعه شهری
- مشارکت مردمی در تدوین و اجرای طرح‌های توسعه شهری
- تهیه بسته‌های پیشنهادی گردشگری برای گردشگران استان و تفکیک هدف گردشگران از بازدید از جاذبه‌های بین المللی، ملی و محلی
- تهیه کربورهای جدید گردشگری برای گردشگران و اتصال و تنوع در جاذبه‌های پویا و ایستای گردشگری
- گسترش و تقویت بازاریابی و همچنین استراتژی‌های سرمایه گذاری و رشد برای جاذبه‌های تاریخی و پربازدید
- ثبت خانه‌های با قدمت زیاد در شهر کرمانشاه و تبدیل به جاذبه بوم گردی شهری

تقدیر و تشکر

این پژوهش مستخرج از رساله دکتری بوده و با حمایت مالی سازمانی انجام نشده است.

References

- Ali Akbari, E., Rahnamaei, M., & Ebrahimi Buzani, M. (2013). Methodology survey of Urban Development Plans in Iran. *Journal of Geography*, 11(37), 97-114. (In Persian)
- Mohammad Mehdi, A., & Sina, SH. (2002). Application of Legal Transmission Transition (TDR) as an Implementation Mechanism for Urban Development Projects (Case Study: Kashan City). *Quarterly Journal of Urban Studies*, 1(4), 41-54. (In Persian)
- Andriani, K. (2017). Integrating the Concepts of City Branding and Tourism Event on Behavioural Intention in Domestic Urban Tourism. DOI <https://doi.org/10.18551/rjoas.2017-05.21>
- Benedetto, G., Carboni, D., & Corinto, G. L. (2016). Governance of Sustainable Tourism in a Vast Area Surrounding a National Park. *Procedia Environmental Sciences*, 32, 38-48 .

- Center for Planning Studies of the Country. (2003). *Feasibility of Transferring New Tasks to Municipalities*. Volume I, Reviewing Theoretical Developments and Global Experiences, Publications of the Municipal Organization, Second Edition. (In Persian)
- Dadras, M., Shafri, H. Z., Ahmad, N., Pradhan, B., & Safarpour, S. (2015). Spatio-temporal analysis of urban growth from remote sensing data in Bandar Abbas city, Iran. *The Egyptian Journal of Remote Sensing and Space Science*, 18(1), 35-52. (In Persian)
- Derruau, M. (1991). *Human Geography*, Vol. II, Translation by Siros, sahami, First Edition. General Department of Tourism and Cultural Heritage of Kermanshah Province. (2018). (In Persian)
- Ginting, N. (2016). How self-efficacy enhance heritage tourism in Medan Historical Corridor, Indonesia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 234, 193-200 .
- Goulding, C. (2005). Grounded theory, ethnography and phenomenology: A comparative analysis of three qualitative strategies for marketing research. *European journal of Marketing*, 39(3/4), 294-308.
- Heydari Chianeh, R., & Rezatabe Azgomi, S.Kh., Siltani, N., Motamedimehr, A. (2013). An Analysis of Tourism Policy in Iran. *Tourism planning and development*, 2(5), 11-32. (In Persian)
- Kazemian, G., & Azadi, A. (2011). Pattern of Urban Tourism Development in Tehran City Center with Urban Management Approach. *Quarterly Journal of Tourism Management Studies*, 6(15), 53 – 84. (In Persian)
- Koolabadi, F., & Afsharina, A. (2016). Evaluation of the High Council for Urbanism and Architecture Approvals canceled of Iran in the Administrative Justice Court "at the beginning of to now. *Journal City identity*, 10(1). 91-100. (In Persian)
- Locke, K. D. (2000). *Grounded theory in management research*, Sage.
- Lotfi, S. (2007). Urban Tourism Development survey in Interaction with Ecotourism. *Two Quarterly Journal of Geographic Thought*, 1(1). (In Persian)
- McFarlane, C. (2011). Assemblage and critical urbanism. *City*, 15(2), 24–204.
- Minuchin, L. (2013). Material Politics: Concrete Imaginations and the Architectural Definition of Urban Life in L e C orbusier's Master Plan for B uenos A ires. *International journal of urban and regional research*, 37(1), 238-58.
- Montazere Hojjat, A., Anwari, I., & Bashi, M. (2018). Economic Valuation of Tourist Attractions Shushtar Ancient Waterfalls. *Quarterly Review of Tourism Management*, 13(42), 21-39. (In Persian)
- Najrani, A., & Nazari, S. (2012). Pathology Theoretical Basis of Planning and Planning System of Urban and Rural Plans with the Approach of Land use Tourism (Ilam, Kermanshah, and Lorestan Provinces). *New theories in Human Geography*, 4(4), 1-15. (In Persian)
- Papoli Yazdi, M.H., & Saghaei, M. (2006). *Tourism (nature and concepts), research organizations and universities Compilation of Humanities Books*. Tehran: samt Publications. (In Persian)
- Pourahmad, A., & Hataminezhad, H. (2006). Pathology of Urban Development Plans in the Country. *Quarterly Journal of Geographical Research*, 58, 167-180. (In Persian)
- Qian, Z. (2013). Master plan, plan adjustment and urban development reality under China's market transition: A case study of Nanjing. *Cities*, 30, 77-88. (In Persian)
- Rahnamaei, M. T.B. (2015). *Leisure and Tourism*. Fourth Edition, Tehran: Mahkameh Publications. (In Persian)
- Rahnamaei, M. T., & Shahhosseini, p. (2010). *The process of urban planning of Iran*. Publishing House, Tehran: Samt Publications. (In Persian)
- Ranjbar, H., Haghdoost, A. A. (2012). Sampling in qualitative research: A guide to the beginning. *Journal of the Army University of Medical Sciences*, 10(3), 238-250. (In Persian)
- Sharma, R., & Newman, P. (2017). Urban rail and sustainable development key lessons from Hong Kong, New York, London and India for emerging cities. *Transportation Research Procedia*, 26, 92-105. (In Persian)

- Safarabadi, A., Majidi Dehshykh, H., Zangiabadi, A., & Shahzeidi, S. (2017). Development of Urban Tourism with an Emphasis on the Role of Border Markets (Case Study: Paveh Border Market). *Journal of Tourism planning and Development*, 5(16), 95-126. (In Persian)
- Sarrafi, M., Tavakoli Nia, J., & Meadow Moghaddam, M. (2014). Position Planner in the Urban Planning Process of Iran. *Quarterly journal of urban studies*, 3(12), 19-32. (In Persian)
- Seifolddini, F., Mansoorian, H., Poorahmad, A., & Darvishzadeh, R. (2014). Urbanization processes and patterns in IranRegional. *Regional urban studies and studies*, 6(21), 61-84. (In Persian)
- Shaw, G., & Williams, A. M. (1994). Critical issues in tourism: a geographical perspective: *Blackwell Publishers*.
- Timothy, D. J. (2005). *Shopping tourism. retailing and leisure*: Channel View Publications.
- Van Truong, N., & Shimizu, T. (2017). The effect of transportation on tourism promotion: literature review on application of the Computable General Equilibrium (CGE) model. *Transportation research procedia*, 25, 3096-115 .
- World Tourism Organization. (2011). A Practical Guide to Tourism Destination Managemen, First Translator: Delbari, S, A., & Rajabi, M, H., edition, Tehran: Mahkameh Publication. (In Persian)
- Zangi Abadi, A., Abdollahi, M., Salek Ghahfarokhi, B., & Ghasemzadeh, R. (2014). Evaluation of the Effective Factors on the Unreliability of Comprehensive Urban Plans in Iran and its Related Challenges (Case Study: Historical and Cultural Axis of the 6th District of Tabriz). *Quarterly Journal of Urban Planning and Research*, 5(18), 41-58. (In Persian)

How to cite this article:

Ahmadi, M.S., Rahnamaei, M.T., & Ali Akbari, E. (2020). Assessment of Attractions and Tourism Capacities in the Study System of Kermanshah Urban Development Plans from the Tourism range. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 15(4), 1069-1084.

http://jshsp.iaurasht.ac.ir/article_672816.html

Assessment of Attractions and Tourism Capacities in the Study System of Kermanshah Urban Development Plans from the Tourism range

Mohammad Saleh Ahmadi

Ph.D Candidate in Geography & Urban Planning, Payam E Noor University, Tehran, Iran

Mohammadtaghi Rahnamaei⁰

Associate Professor, Dep. of Geography & Urban Planning, Tehran University, Tehran, Iran

Esmail Ali Akbari

Associate Professor, Geography & Urban Planning, Payam E Noor University, Tehran, Iran

Received: 12 November 2018

Accepted: 16 March 2020

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Tourism has become an important industry over the last few decades, and its economic impact, including direct, indirect, and induced effects, is very high. Tourist attractions are a collection of natural, cultural, social, historic and economic memorials that stimulate the incentive for tourism travel among enthusiasts and make them travel to that destination. Cities and tourism have complementary ties, as all kinds of tourism require some kind of city centers and services. Therefore, any planning for tourism development should focus on the ability of cities to provide direct and indirect services. This dependency and complementary relationship has increased the demand for travel to cities over the past decades. The logical and practical tools and solutions of many countries to overcome the problems of urban and urban areas and improve their biological and physical conditions, conduct urban studies and prepare and implement urban development projects. In urban development projects, the city has been seen as the center of population, trade, transport and ... but the city has not been seen as a tourist center. Leisure time and tourism from the beginning of human life was part of his budget, but there is a new understanding and understanding of leisure time and tourism. The present research seeks to answer the question, attraction and tourism justifying capacities in the study system of urban development plans of Kermanshah. To evaluate the attraction and tourism capacity in the Kermanshah urban development projects research system from a touristic perspective.

Methodology

The method of this research is qualitative and a purposeful sampling (snowball). Attractions and capacities are categorized as open, axial, and selective coding. In addition, the range of tourist attractions was determined on the basis of local, regional, national and international outcomes. With the formation of tourist attraction portfolio template, the plans for urban development in Kermanshah province have identified the strategies and strategies for these attractions.

Result and Discussion

After theoretical saturation, gravity comparisons were performed and the available attractions and capacities were grouped with common codes, with a better understanding of the concepts extracted from the structured interview. By extracting the priority of the attractions and capacities identified in

the selective coding table, the attractions and capacities of the historical memorial and cultural capacities and attractions are each with the frequency of 10 as the first priority and the capacities And natural attractions and ecotourism with 7 frequency of second priority and the capacities of therapeutic attraction with 1 abundance were identified as the last priority. In addition, the range of tourist attractions was determined on the basis of local, regional, national and international outcomes. Based on the results of this assessment, there are 16 local and regional attractions, 17 national-level attractions and 9 international-level attractions. The results show that half of these attractions can be further developed and accommodated at higher levels. Finally, based on the tourist attractions portfolio, it was found that 42 of the tourism attractions are 9 attractions at home number 4, 6 attractions at No. 1 and 27 attractions at No. 3. This is while none of the attractions are at number two.

Conclusion

The results of the assessment of the potential and potential of development of tourist attractions extracted from urban development projects of the province showed that half of these attractions have the potential for further development and acceptance of tourism at higher levels. Eventually, according to the tourism attraction portfolio portfolio, 42 of the tourism attractions were based on attractions located at No. 4. It should be a platform to develop experiences and strengthen marketing efforts along with investment and growth strategies; for attractions located at No. 3 It should be from the investment in the product (attractions) and the market; and for the attractions that are at No. 1 It was necessary to use a strategy of release and retreat in urban development plans.

Kay Words: Tourism, Tourism Attractions, Gravity Bound, Urban Development Plans, Kermanshah Province

